

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Insarati: Enostopna peti vrtica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrtica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Pošamezna številka 20 vinarjev.

Priprava h konfiskaciji vojnih dobičkov.

V vseh državah bodo sedaj po vojski na dnevni redu najtežavnejši davčni problemi. Pričakujemo lahko, da bodo oni določevali politične smeri strankarskim gibanjem, da bodo obvladali vse javno življenje. V ozki zvezi z njimi je vprašanje socializacije in uprave imetja. V eni izmed zadnjih sej češke Narodne skupščine, je označil finančni minister dr. Rašin dalekosežnost teh problemov. Radi tega bi jim bilo treba posvetiti malo več pozornosti tudi pri nas.

Finančna politika držav, ki so se udeležile vojske, bo imela odsele drugačne smeri kot smo jih bili navajeni doslej. Vplivali bosta nanjo glavno dve okolščini. — Prvič to, da bo potrebovala sedaj vsaka, tudi ona država, ki je zmagovalka, več dohodkov kot prejšnja leta. Drugič pa to, da bo uvedena v vseh državah politična demokracija. Če odpadejo n. pr. pri nas in v Nemčiji gosposki zbornici, vpliv plemstva in dinastije, izgine tudi pritisk militarizma na notranje razmere, poveča se obremenitev politični vpliv delavstva. To znači, da se ne bo moglo več zvrčati davkov s tako silo na neimetine sloje, da se ne bo moglo računati več na toliko indirektnega davka in da se bo moralo za vse ono, kar bo potrebovala država v tako ogromni meri za nove dohodke, iskati na domestila pri posedujočih slojih. Kakor hitro se ozremo pri davčnih predlogih na ta fakta, se vedno spomnimo kot na prvi večji vir vseh dohodkov: na **zaplombo vojnih dobičkov**. Ta naredba odgovarja obtemenjenemu naziranju sedanje dobe, tako da moremo računati, da bodo razpravljali v vseh državah o njej. Tudi pri nas v Jugoslaviji, bi morali to kmalu izvesti. V Nemčiji je vlada že predložila javnosti tozadevni predlog; priobčila ga je 15. t. m. v uradnem listu. Ozmro se na nekatere važnejše točke te predloge!

Osnovna misel nemškega predloga je ta, da se ne dopusti, da bi si pomnožil kdo svoje imetje med vojsko za več kot 919.500 mark. Vsakdo, ki mu dokažjo, da je imel 31. decembra 1918 večje premoženje kot ga je imel 31. decembra 1913, bo moral plačati od tega prirastka davek. Ta davek pa zelo stopa. Za prvih 10.000 M, za koje je kdo pomnožil svoje imetje, bo plačal 10 procentov ali 1000 M. Pri prirastku imetja od 300—500.000 M, znaša davek že 80 procentov, onemu pa, ki si je pridobil v vojski imetja za več kot pol milijona mark, temu bodo konfiscirali vse, torej celih 100 procentov. Kruppu n. pr., ki je pomnožil med vojsko svoje imetje (rečeno je zgledoma) za 800 milijonov M, vzamejo — po sprejetju te predloge — brez vsakega besedičenja celih 799 in pol milijona M. Puste mu le pol milijona mark, ali tudi od tega pol milijona bo moral plačevati davek po nastopni lestvici:

od prvih 10.000 M	10%	1.000 M
od drugih 10.000 M	15%	1.500 M
od tretjih 10.000 M	20%	2.000 M
od nadaljnjih 20.000 M	30%	6.000 M
od nadaljnjih 50.000 M	40%	20.000 M
od nadaljnjih 100.000 M	50%	50.000 M
od nadaljnjih 100.000 M	60%	60.000 M
od nadaljnjih 200.000 M	80%	160.000 M

torej bo plačal od 500.000 mark skupno 300.500 mark davka, tako da ostane tudi Kruppu, če odštejemo 300.000 — 300.500, od vsega njegovega vojnega dobička, našajočega 800 milijonov mark, celih 199.500 mark!

To je glavno jedro nemške predloge. Če se tu upoštevamo, da je bila izdelana od vlade, ki je v rokah najhujših radikalnih socialistov, smeri Scheidemannove, se pričujemo, da smatrajo vsi ljudje v Nemčiji izvedbo predloge v tej izmeri za minimum. Tudi če preberemo kritike, ki so sledile objavljenju te predloge v nemških meščanskih listih, spoznamo, da se nihče ne upa javno nasprotovati temu nastopu proti vojnim dobičkarjem. Glasila meščanskih strank se izrekajo k večjemu proti katerim podrobnostim te predloge, a da bi katero kaj nasprotovalo stvari sami, na to niti ne misli noben.

Take bodo razmere tudi pri nas, ako se odločimo energično vojne dobičke konfiscirati. Nobena druga naredba ne more računati s takim soglašanjem vseh državljanov — izvzemši nekaj, upoštevajoč nevednih, vojnih karjev in tihotapcev — kot pa ta. Nasprotno bi pa kazalo kako circanje pri tem delu in neprimerno odlaganje izvršitve te reforme, veliko nezadovoljnost pri šl-

rokih ljudskih masah. Čut pravičnosti vsakega pravi, da morajo prispevati pri odstranitvi gospodarskih posledic v prvi vrsti oni, ki so si predobili med in z vojsko velikanška premoženja, med tem ko milijoni drugih niso le izgubili vsega imetja, ampak tudi zdravje in življenje.

Veliko bo tudi na tem ležeče, da se izvede konfiskacija velikih vojnih dobičkov res z vso strogostjo in radikalnostjo. Nemška predloga gleda na to, kako je vzrastlo imetje osebe, ki bo plačevala davek, med dnevi: 31. decembra 1913 in 31. decembra 1918; to dobo jemljejo Nemci za osnovna data pri poravnanju imetja. Že ta misel ima svojo slabost. Ona izpušča namreč od obdavčenja vse one, ki so tudi veliko zaslužili v vojski, pa so ves ta denar že med vojsko tudi zapravili, tako da svojega prejšnjega premoženja pravzaprav niso povečali. Za te, kolikor so sploh še zmožni, da kaj plačajo, bi potrebovali nove predloge. Druga težkoča je pa tudi ta, kako preprečiti, da ne zataje vojni dobičkarji zvišanje svojega premoženja z raznimi mahinacijami. V tem oziru gleda nemška predloga na nekatere možnosti utajevanja. Tako računa z možnostjo, da so kupovali vojni dobičkarji — z namenom, da nalože svoj pridobljeni denar — umetniške slike, razne zbirke, tudi pohištvo, obleko in drugo. Pravi, da se mora gledati pri računanju prirastek imetja tudi na te stvari (pri obleki in pohištvi, če je njihova vrednost večja kot 10.000 M; med tem ko tega pri umetniških slikah, ki so kupljene še od živečega avtorja, ne vidimo nikjer). Druga možnost, po kateri bi mogli ohranjati vojni dobičkarji svoje imetje, bi obstojala v darovanju tega bližnjim sorodnikom (ženi, otrokom). Da se odvrne tudi to, določuje predloga za notarje in sodnike, da morajo naznanjati odslej vse podobne pravne procese, davčnim uradom. Težkoče izvedbe obstojajo še tam, kjer je bil naložen del vojnih dobičkov z namenom, da se razširi kako podjetje. V tem slučaju je enako mogoče zatajiti njegovo višino in je enako nemogoče plačati davke v od države določenem terminu (prvo polovico tri tedne po določenju davka, drugo polovico najkasneje do 1. februarja 1920).

Po našem mnenju se neposreči popolna zaplomba imetja vojnih dobičkarjev, če se ne izvede splošna konfiskacija imetja pod javno kontrolo. Kakor se izvaja ljudsko imetje, enako bi bilo treba izvesti tudi popis imetja vsakega posameznika. Rezultate bi pa morali izpostaviti v vsaki posamezni občini, da bi se moglo nepravilne naznanitve, ki so kaznive, vedno takoj popraviti pod kontrolo ostalega občinstva. Če že ne nameravamo poseči do jedra privatnega imetja, pa naj vsaj vemo o vsakem vojnem dobičkarju vsi, kaj ima, in posebno za koliko in kako je pomnožil v vojski svoje imetje! Tudi sam fakt te publicitete bi imel velike moralne posledice. On prisili mnoge, da se bodo sramovali ter da bodo izvrševali v večji meri svoje dolžnosti do onih, ki nimajo premoženja in do države, kar imamo v današnjih izvanrednih časih pravico zahtevati od njih. To javno označenje zasebnega premoženja nam pa tudi edino zagotavlja, da ne bo mogel davčni sistem bodočnosti, ki mora računati v glavnem z obdavčenjem bogatih, biti s sabotažo pripravljen ob svoj efekt.

V Nemčiji računajo, da more imeti konfiskacija vojnih dobičkov tudi vpliv na cene. Računajo, da se zmanjša kupna zmožnost najbogatejših slojev, ki so kupovali do sedaj, kjer so mogli in za vsako ceno, in to bo imelo za posledico, da padejo cene mnogim predmetom. Dalje domnevajo, da se jim posreči zvišati s tem kurs vojnega posojila, zato ker je osnovna misel predloge, da bo moral vsakdo, ki bo imel več kot 100.000 M premoženja, plačati polovico v papirjih vojnega posojila. Z eno možnostjo pa v Nemčiji vse premalo računajo: kaj pa če seže sporazum po onih davkih iz imetja vojnih dobičkarjev, ki prinese veliko milijard mark nemški državi, in ga konfiscira kot kritje za vojno nagrado?

Kri v Mariboru.

Kot senzacionalno vest so priobčili meščanski list vest, da je pred par dnevi, ko je bila ameriška komisija v Mariboru, ob priliki nemških demonstracij tekla kri. Obžalovanja so vredni taki dogodki in zaslužijo trezno presojanje, kot resnoben opomin, da se v novi državi, ki se snuje, ne smejo dogajati podobne stvari. V vseh naših meščanskih listih, nemških in slovenskih, smo čitali le ogorčenje nad dogodki in tendenčno hujskanje na nemški in na slovenski strani, da si je dogodek le plod petdeset-

letne vzgoje, na eni strani servilizma in na drugi strani despotizma. Popolnoma naravno je, da je Maribor gnezdo nemških nacionalcev ter da ti skušajo porabiti vsako priliko, da bi dokazali, da je Maribor nemško mesto. Povsem neverojetno se pa nam zdi, da bi bili organizirali v Mariboru dižake za demonstracijo. Istotako bi se bilo marsikaj dalo mileje opraviti, če bi upoštevali moment, da nemški nacionalci izrabljajo v svoje namene nameravano državno obliko: trdijo namreč, da teže k Nemški Avstriji zaradi tega, ker je republika, dočim se osnavlja Jugoslavija kot kraljevina.

Vsi ti momenti prihajajo v poštev in prepričani smo, da bi se s primernim pojasnilom, s sporazumom in brez terorizma bila dala stvar tudi opraviti. Streljanje na ljudi, ki so brez orožja, pa ni umestno, še toliko bolj ne-umestno pa je proslavljati čin potem kot politični dogodek prve vrste in podžigati z njim narodnostno sovraštvo, pa bodisi na naši ali na nemški strani. V tem oziru ravna jo Čehi in Nemci drugače. Na Češkem so se Nemci spravili s Čehi in predsednik Masaryk je dal zagotovilo, da se nehajo narodnostni prepri in da hoče z vsemi državljani delovati v slogi.

Nimamo nikakršnega interesa zagovarjati to ali ono stranko, toda obsojati moramo enake dogodke, obsojati, ker se preliva ob takih prilikah nedolžna kri, dočim se nabijajo pravi krivci v zavetje. Lojalnost in odkritosrčnost, ki sta v sedanjih burnih časih nujno potrebni, bi bili prav lahko preprečili preliivanje krvi tudi v Mariboru. Obsojamo krivice, obsojamo podjetja, ki nimajo utemeljenih namenov, ki so brez pomena, a tudi naša dolžnost je, da jim damo pravo smer s svojim korektnim nastopom preden je prepozno.

Politični pregled.

Ministrski svet zastopa za čas odsotnosti regenta Aleksandra. Belgrad, 29. jan. (Lj. k. u.) Složbeni list objavlja nastopno brzojavko: Želeč obiskati svojega prevzvišenega očeta, Njegovo Veličanstvo kralja Petra I., se bom nekaj časa mudil izven naše domovine. Do povratka v domovino me bo zastopal v izvrševanju moje ustavne kraljevske oblasti naš ministrski svet v okviru ustavnih pravic — Aleksander.

Ameriška komisija v Velikovecu. Maribor, 28. januarja. (Lj. k. u.) Nocoj ob pol osmih je dospela ameriška komisija v štirih avtomobilih v Velikovec.

K protestu pl. Kaana generalu Majstru. Maribor, 28. januarja. (Lj. k. u.) Na trditve nemško-štajerske deželne vlade v Gradcu, da je državni pravdnik v Mariboru baje označil zbiranje vprašalnih pol kot dopustno, je izjavil dr. Graselli, da nikomur ni rekel, da bi bilo zbiranje izjav dovoljeno. Svoječasno je govoril z dr. Kaanom zaradi zbiranja podpisov za Nemško Avstrijo, ki se je vršilo v Schlossbergu pred zasedbo kraja po jugoslovanskih četah in ga označil kot nekaznivo. Kar se tiče obžalovanja, ki ga je baje izrekel ameriški podpolkovnik Miles v tej zadevi, more biti merodajna edinole njegova lastna izjava proti okrajnemu glavarju dr. Lajničiču, ki se glasi, kakor znano: Izjavljam vam, da se vrši štetje glasov za Nemško Avstrijo ali proti njej, katero so vprizorili Nemci baje na povelje ameriške komisije, popolnoma brez moje vednosti. Izjavljam, da nisem dal nikdar takega povelja za tako štetje, ki je, kakor mora uvideti vsak resen in pameten človek, popolnoma brezpomembno. (Op. uredništva: Iz teh falsificiranih izjav, ki se jih poslužuje deželna vlada Nemške Štajerske v doseg svojih za vsakega popolnoma jasnih in prozornih ciljev, je pač razvidno, da se tudi Nemška Avstrija ne more otresti starega avstrijskega sistema in se ravna po proslulem in nemoralnem glasilu, da namen posvečuje sredstvo).

Srbija za ligo narodov. Kotor, 28. januarja. (Lj. k. u.) Pariški dopisnik Reuterjevega urada je imel intervju z Nikolo Pašićem, ki je med drugim izjavljal, da Srbija želi bolj kakor vsaka druga država, da bi se osnovala liga narodov, ki bi uredila sporna vprašanja, in sicer na temelju želja narodov, ne pa na temelju strategičnih zahtev, kakor je bilo to sedaj običajno. Kar se tiče Banata, meni Pašić, da ne bo posebnih težkoč med Rumunijo in Srbijo glede ureditve mej, ker je en del Banata popolnoma srbski, drugi pa popolnoma rumunski; samo neznaten del je narodno mešan. Srbija bo zahtevala majhno korekturo ob bulgarski meji. Kar se tiče jugoslovanskih mej proti Italiji, povdarja Pašić, da je večina italijanskih zahtev diktirana samo po strategičnih

razlogih. Ti bodo morali odpasti, čim se osnuje liga narodov. Naposled je opozarjal Pašić na veliko važnost kanala, ki bo tvoril zvezo med Vardarjem in Donavo in tako omogočal plovo iz Soluna v osrčje srednje Evrope.

— **Tirolci za ujetnike v Italiji.** Inomost, 28. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Danes dopoldne je k deželnemu glavarju dr. Schrafflu prišlo odposlanstvo kmetov in kmetijskih žena, da jim naznani usodo vojnih ujetnikov v Italiji. Prosili so ga tudi, naj ukrene vse potrebno, da omogoči njihov skorajšnji povratak. Predlagali so mu tudi, naj bi se tirolski vojaki povrnili peš, ako bi nedostajalo vagonov in premoga.

— **Iz mezdnih bojev znani dr. Kramář proti boljševizmu.** Rim, 28. januarja. (Lj. k. u.) »Tribuna« poroča iz Pariza: Ministrski predsednik dr. Kramář je imel razgovor s pariškim dopisnikom »Times« in je poudarjal, da je ena prvih in najvažnejših nalog zapadne Evrope boj proti boljševizmu, ker se je bati, da bi premagana Nemčija boljševistično gibanje izrabila v svoje namene. Zato smatra Kramář intervencijo zaveznikov za neizogibno potrebno.

— **Čehoslovaškega poslanika Poljaki internirali?** Praga, 28. januarja. (Lj. k. u.) Glasom čehoslov. tisk. urada poročajo »Narodni Listi«: Dr. Lorcher je odpotoval kot diplomatski kurir v Varšavo. Do sedaj ni nobenega glasu o njem. Če je resnica, da so Poljaki dr. Lorcherja internirali, so zakrivil hudo kršitev mednarodnega prava.

— **Italijanski poslanik v Pragi.** Praga, 28. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Danes opoldne je dospel semkaj italijanski poslanik Mario di Lago. Ko se je pripeljal vlak, so zaigrali italijansko himno. Poslanika so pozdravili minister Zahradnik, minister Klofač, maršal Diviš, generalisimus Scheiner ter mnogobrojna množica.

— **Železnice v Ukrajini pod vojaško upravo.** Kijev, 28. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Ukrajinska vlada je postavila državne železnice pod vojaško upravo. Železniški uslužbenci so podvrženi vojaškemu zakonom.

— **Memorandum čehoslovaške republike poljski vladi.** Praga, 28. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Vlada čehoslovaške republike je poslala poljski vladi memorandum o razmerah v Šleziji. Memorandum se glasi: »Gospod minister! Okupacija tešinske Šlezije po Poljaki je ustvarila v tem delu čehoslovaške države razmere, ki so zelo motile vsako javno upravo, če je že niso onemogočile in katerih ne more radi ogrožanja vsakega državnega življenja vzdržati nobena država, ki si je v svesti svojih dolžnosti proti svojemu narodu in proti svojim zaveznikom. Dokler bo to ozemlje zasedeno po Poljaki, ne bo avtoritete, ne poljsko nacionalne, ne delavske. Dežela je torišče nezadovoljnosti in sedež boljševiških agitatorjev, ki so ali posamezno, ali skupinah vdrl v moravsko-ostrovske ozemlje, da dovedejo prebivalstvo do dejanj, ki se ne skladajo z redom civilizirane države. V desetih mesecih so pridobili povprek 5.768.912 stotov premoga, meseca decembra pa samo 3.079.188 stotov. Ta izguba je nenadomestna in ako se ne popravi, bi imela v kratkem času za posledico splošno nesrečo, ki bi onemogočila preskrbo čehoslovaških železnic in tvornic sladkorja s premogom; ti obrati so za čehoslovaško republiko velike važnosti, zlasti ker moramo odpraviti brezposelnost. S tem se pripravljajo tla boljševikom. Kakšna zmešnjava je nastala v upravi pri pošti in pri drugih oblastih tega dela Šlezije, izhaja iz tega, da so se zadržale vsote, ki presegajo pri nekaterih uradih 100.000 kron, ki so jih poslali v Krakov. Pri današnjih poljsko-šlezjskih mejah se ne da v sedanjih razmerah kontrolirati prevoz blaga. Kontrolirati se tudi ne more potovanja oseb, ki prihajajo z Ruskega. Tukaj cvete tihotapstvo. V čehoslovaško državo prihajajo osebe z nevarnimi tendencami. Prebivalstvo tešinske Šlezije, Čehi in Poljaki, niso varni niti za trenutek življenja in imetja in prosijo za pomoč vlado, ki je doslej zajamčila varnost osebe in imetja. Prebivalstvo prosi za državni red. Poljska okupacija ni ne formalno, ne državnopravno in tudi ne po mednarodnem pravu upravičena. Znano je, da so vodilni politiki Čehov in Poljakov razpravljali že pred 28. oktobrom 1918 v popolnem soglasju o eventualnih spornih vprašanjih. Razpravljali so v Kijevu, v Pragi in v Ameriki, kjer se je predsednik čehoslovaške republike, Masaryk, ki je bil takrat predsednik čehoslovaškega Narodnega sveta, pogajal z zastopnikom poljskega naroda, gospodom Romanom Dnowskim. V vseh krajih se je z vsemi osebami dosegel sporazum, da bo čehoslovaška vlada z varšavsko vlado ali pa eventualno pariško konferenco odločala o usodi tešinske Šlezije. Izjavilo se je, da tešinsko vprašanje ne more kaliti dobrega prijateljstva med obema narodoma, ki je potrebno proti pangermanskem militarizmu. Zedinili so se z besedami: »Zveza Čehov in Poljakov je zveza na življenje in smrt«. Vzlic temu dejstvu so Poljaki vdrl v tešinsko ozemlje in so ga zasedli. To so izvršili, ne da bi prej obvestili čehoslovaško republiko. To ravnanje Poljakov je naredilo na čehoslovaško republiko in na čehoslovaško prebivalstvo na tešinskem ozemlju zelo mučen vtis. Vzdržali pa so se vsega, kar bi povzročilo boj med obema slovanskima narodoma, ker so vedeli, da so Poljaki na vzhodu ogroženi in po boju z Nemci izmučeni. Čehoslovaško prebivalstvo na tešinskem ozemlju in Narodni svet za Šlezijo sta sklenila z vlado narodovo dogovor kot provizorno rešitev te-

šinskega vprašanja, samo da odstranijo za prehodno dobo vsak vzrok za spor s Poljaki. Poljaki pa se niso držali tega dogovora. — (Dalje sledi.)

— **Iz čehoslovaške narodne skupščine.** Praga, 28. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V današnji seji narodne skupščine so nadaljevali specialno debato o predlogi volilne pravice. Najprvo je podal izjavo minister za notranje stvari. Nato je govoril poslanec Novak, ki je protestiral proti agitaciji, ki se razvija že sedaj posebno raz leco. Poslanec Dik je zahteval, da se skrajša rok za mandate na dve leti in naj se ozira na čehoslovaške legionarje na Ruskem. Zahteval je tudi, naj se izvrše volitve čimprej. V nadaljnji debati so razpravljali ustanovitve vseučilišča v Brnu, ki bi se imenovalo po Masaryku. Poslanec Juriga je zahteval ustanovitve univerze v Požunu. Prihodnja seja jutri.

— **Rudarji v Šleziji še stavkajo.** Nauthen, 28. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Dasi je bilo pričakovati, da bodo danes zopet začeli delati, stavka še vedno 27 od 64 gornješleskih premogovnikov.

— **Iz Poljske.** Ameriška aprovacijska komisija je obljubila, da pošlje velike zaloge ameriških izdelkov (čevlje, obleke, perilo, usnje in kemikalije) na Poljsko. Blago dospe čez 5 tednov. Cene predmetov padejo baje za 500 odstotkov. — Ena številka Ivovske »Gazete Poranne«, ki je stala preje 6 vinarjev, stane sedaj 1 K. Vzrok temu je trikratno povišanje tiskarničnih stroškov radi nedostaje električnega toka. — Poljski poljedelski minister je izjavil na delavskem shodu v Krakovu, da je sklenila varšavska vlada zapleniti posestva nadvojvode Karla Štefana ter jih razdeliti med kmete. Poljski likvidacijski odbor v Krakovu je že dobil tozadevna naročila. — Vsakdo, ki potuje iz Češke na Poljsko, si mora preskrbeti pri poljskem konzulatu v Pragi, posebno legitimacijo (visum). — V Krakovu so začeli stavci stavkati. Zahtevajo 37 proc. zvišanje plače, ki sta jo dovolila le »Ljudska tiskarna« in »Ill. Kurj. Codgienny«. Zato je izšel le ta list; drugi listi ne izhajajo. — V Premyslu so poklicani vsi letniki pod orožje. Tudi v Odesi se nahajajo Poljake, ki so zmožni nositi orožje, je pozval general Żeligowski pod orožje. — Švicarski konsul v Varšavi je prevzel varstvo nemških državljanov. — Poljska izdaja denar v markah. — V Varšavi je sestavljenih 21 volilnih list. 21 strank in skupin se bo borilo pri volitvah za svoj obstanek. — Na Poznanjsku se borijo nemške in poljske čete. Poljska armada šteje menda 300.000 mož. — Avstrijske poštne znamke n.č. več ne veljajo. — Kabinet Padcrowskega bodo podpirali baje vse stranke.

— **Rumuni se umaknejo iz Bukovine.** Stanislav, 28. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Glasom tukašnjih vesti so dobile rumunske čete povelje, umakniti se iz Bukovine za demarkacijsko črto.

— **Scheidemann obdrži kasselski mandat.** Berlin, 28. januarja. (Lj. k. u. — Brezžično.) Ljudski poverjenik Scheidemann, ki je bil pri volitvah v nemško narodno skupščino izvoljen v Berlinu in Kasslu, se je odločil za mandat v Kasslu, vsled česar pripade berlinski socialno-demokratski mandat pruskemu ministru za notranje stvari Evgenu Ernestu.

— **Nemški liberalci so še vdani Viljemu.** Berlin, 28. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Nemška narodna stranka, bivši nacionalni liberalci, je prejšnjemu cesarju Viljemu povodom njegove šestdesetletnice poslala udanostno brzojavko, kjer pravi med drugim, da je cesarju in državi neomajno zvesta in da se spominja velikega časa, ki sta ga Nemčija in Prusija doživeli pod vlado Hohenzollerncev. — Današnji »Vorwärts« se zgraža, da Wolffov urad razširja addresso, ki jo je prejel cesar Viljem in ki jo je v par dneh podpisalo 132.000 nemških mož in žena. List zahteva, da se pojasni razmerje med republikansko vlado in Wolffovim uradom.

— **Viljema še častijo.** Hindenburg je baje praznoval rojstni dan bivšega cesarja Viljema. Tudi v nekaterih šolah v Berlinu so naročili otrokom, da odpošljejo Viljemu udanostne brzojavke. Pač sluge, zvesti sluge, ki ne zapuste gospodarja tudi v temnih dnevih.

— **Nemci razočarani glede usode svojih kolonij.** Berlin, 28. jan. (Lj. k. u. — Brezžično.) Veliko razburjenje je v nemških političnih krogih in časopisju vzbudila vest, da se je v seji najvišjega sveta alirancev dne 27. t. m. izkazalo popolno soglasje med Francosko in Angleško glede na vprašanje o nemških kolonijah, ki se ne smejo vrniti Nemčiji, da bi ne imela oprališča za svoje podmorske čolne. Stališče Amerike z ozirom na to vprašanje še ni znano. L'Andisch Niews Bureau poroča, da bo Francoska, če se prizna na mirovni konferenci o tem vprašanju francosko in angleško naziranje, zahtevala zase Kamerun, Belgija pa Taboro, ozemlja na zahodni strani Victoria Njancve ter del zahodnega obrežja Kenga. Ker pripada zadnje ozemlje Portugalski, bi seveda Portugalska zahtevala primerno odškodnino.

— **Boji s špartakovci v Wilhelmshafenu.** Berlin, 28. januarja. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poroča »Berliner Börsenkurier«: Tudi danes še ni mogoče dobiti jasen pregled o dogodkih v Wilhelmshafenu. Po najnovejših poročilih se nadaljujejo pulični boji med špartakisti, katerim so se pridružili delavci ladjedelnic in vojak. Artillerija strelja iz težkih topov. Stavka železniških uslužbencev se nadaljuje.

— **Mednarodni soc. kongres v Švicl.** Bern, 28. jan. (Lj. k. u.) Švicarska brzojavna agentura poroča: Zvezni

sveč je odboru mednarodnega socialističnega kongresa v Bernu zagotovil, da dobe vsi zastopniki potni vizum. Tajnik francoske splošne delavske zveze je v spremstvu tajnika rudarjev snoči dospel semkaj, da pripravi kongres organizaciji. Koraki, ki sta jili mednarodni socialistični odbor in organizacijski komitej podvzela avstrijskemu socialistu Fideriku Adlerju v prid, so imeli uspeh. Potni vizum so mu dovolili takoj. Adler pride jutri v Bern. Bolgarski minister Bakazov je v ponedeljek zvečer prišel v Bern. Na kolodvoru so ga sprejeli Huysmana, Seitz in Hendersonov sin. Dospela sta tudi še ogrski minister Carami in Avstrijec Demes.

— **Turudja.** Belgrad, 29. jan. (Lj. k. u.) Znani podpolkovnik v bivši avstro-ogrski armadi Stanko Turudja je v jugoslovansko armado sprejet kot pehotni podpolkovnik.

— **Italijani v Carigradu.** Dunaj, 28. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Vest nekaterih listov da so italijanske čete, ki so vkorakale v Carigrad, zasedle tamošnje avstro-ogrsko poslanstvo, se sedaj potrjuje. Po ravno kar iz Carigrada dopelem uradnem poročilu je italijanski poveljnik Arlotta zasedel avstro-ogrski konzulat in nemško šolo, češ da je to »bivšo beneško ozemlje«, ter je na teh poslopih razveselil italijansko zastavo. Zasedba teh poslopij v Carigradu nasprotuje mednarodnemu pravu. Dunajska vlada je diplomatskim putem vložila protest.

— **Italijani o zvezi Nemške Avstrije z Nemčijo.** Berlin, 28. jan. (Lj. k. u.) Kakor poroča »Berliner Tageblatt« iz Chiassa, se »Corriere della Sera« odkrito zavzema za uresničenje zahteve dr. Bauerja po združitvi Nemške Avstrije z Nemčijo. Z ustanovitvijo podonavske federacije ob italijanskih nejah bi nastala nova sila, ki bi v nasprotju s staro avstro-ogrsko, ki je gravitirala proti Balkanu, s svojimi težnjami po Jadranu ogroževala Italijo. Iz navedenih razlogov se morata Nemčija in Italija sporazumeti v tem vprašanju.

— **Poljševiški strah na Angleškem.** Berlin, 29. jan. (Lj. k. u. — Brezžično.) »Times« poročajo o boljševiškem zborovanju, ki je bilo 18. t. m. v Londonu in na katerega so imeli vstop samo povabljeni. Na tem shodu so razpravljali o organizaciji generalno stavko kot prvem koraku do revolucije. Naglašalo se je, da imajo v rudarski organizaciji mnogo pristašev ter da je mogoče, pridobiti jih tudi med železničarji in transportnimi delavci. Določili so se odskri za preskrbo revolucionarjev in njihovih družin z kučvami in živili.

— **Vlada v Lizboni odstopila.** Lizbona, 28. jan. (Lj. k. u. — Brezžično.) Vlada je odstopila.

Dopisi.

O boljševizmu in drugo. V »Napreju« od 23. januarja čitam resnično sodbo o boljševizmu. Z ogorčenjem moram vsak dan slišati, kako se skruni in blati vzvišena ideja socializma, realizirana v boljševikih. Tudi naše časopise si hoče v agitaciji proti boljševizmu zaslužiti lovorov venec. Vsak pojav nezadovoljnosti, vsak poizkus potrgati neznosne okove, v katerih nas drži vkovane kapitalizem, je popolnoma logičen po tako dolgih letih neizrečenega trpljenja, povzročenega po krvavi, nezmisljeni vojni za interese istega kapitala. Vendar se psuje vsako gibanje v tej smeri z boljševizmom; boljševik je postal danes psovka. Roparji, ki grabijo skladišča, tolpa, ki razbija umotvore, morilci, ki pri belem dnevu napadajo ljudi na ulici, vsi so boljševiki. Res so torej ti boljševiki sami razbojniki? Za mojega bivanja v Rusiji sem imel priložnost prepričati se o nasprotnem. Ne samo, da še pristnim boljševikom ne more najmanj očitati razbojništvo, marveč si tudi strogo prizadevajo očistiti svoje vrste raznih lopovov in pustolovcev, zaradi katerih bi potem trpela njihova reputacija. Posebno v zadnjih mesecih se jim mora priznati korektnost. Vendar je pa bojazen pred boljševizmom za reakcijo popolnoma opravičena. Kajti boljševizem je logika, katero je rodila ta dolgoletna in nečloveška vojna, in katera hoče priti do zadoščenja ne samo v Rusiji in Nemčiji, ampak tudi po vseh drugih državah. Boljševizem je ogorčenje mase in boljševiki imajo nalogo napeljati to ogorčenje v gotovo strugo in organizirati, da se doseže ugoden rezultat. V nas so ideje in cilji enaki samo metoda je različna. — Sicer pa bi se posebno mi Jugoslovani lahko mnoge naučili od Rusov. Prišedši v domovino sem skoraj razočaran, ko vidim še tako malo zanimanja in pojmovanja o socializmu med našim narodom, zlasti med kmečkim proletarijatom. Poduka in organizacije pa je najbolj potreben eden izmed nižjih slojev proletarijata v pravem pomenu besede, proletarska raja, (in to ne samo pri nas, ampak mislim po vseh državah, izvzemši sovjetsko Rusijo), namreč hišni posli. Ker imam sam to nezavidno čast, da se smem k njim prištevati, se mi bo čestilo, da se tako trpklo izražam. Dočim že delavci skoro na vsem svetu in v vseh podjetjih delajo po osem ur na dan, opravljamo mi službo dnevno okroglih osemnajst ur! In to brez postavnega določenega oddiha med dnevom in brez le enega celega prostega dne tekom mesecov in let. Mi nismo nič drugega kot moderni sužnji, katere se v slučaju nepovoljne intenzivnosti lahko vrže na cesto in katere se sme mučiti z najneverjetnejšo kapricioznostjo. Gotovo se nam bo reklo: »Zakaj se pa ne organizirate?« Vse hvalevreden opomin, a pri nas so čudne razmere. Nam ne preostaja časa niti misliti na organizacijo. Nič čudnega, ako se pomisli, da moram na nogah od 6. zjutraj do 11. zvečer. Mi nimamo orožja za borbo z delodajalci, kakor delavci drugih kate-

gorij. Če so n. pr. v eni hiši dve ali tri osebe zaposlene, lahko vse delo odpovejo in za gospodarja ne bo to noben uredar, kajti dve ali tri osebe najde lahko še tisto uro. Najprej bi se morali merodajni faktorji zavzeti za to zavržno proletarsko kategorijo, da bi se napravil temelj, na katerem bi sami lahko nadaljevali zgradbo. Naj bi se izdal zakon, ki bi nam natančneje očrtal naše pravice in ki bi nam v slučaju, da se ne izpolnijo, ščitil naš odpor, ter onemogočil gospodarju za čas naše pravične stavke, da si najame drugih poslov.

Jugoslovanski grb kaže dvoglavega orla. Hm, nič ne rečemo nego la to, da imajo tudi naši odločilni faktorji blviš »wienermässig« umetniški demokrati in narodni čut kateri nam spričo tega isto obeta kot prejšnja ujeda, ako smemo verjeti kaj vedeževalcem in »šlogarjem«. Res je težko najti po zverinjakih in kletkah, pa tudi v knjigah primernejši simbol našega ujedinjenja, zato je najostane spak in roparica za naš simbol; zaradi tega pa naj si ne premisslajo v tem nam biti popustljivi, kajti nas ni treba biti zato ne strah ne stram; ako zopet izbiramo, ni gotovo, da ne izberemo za simbol — korito, kakor smo ga že na Kranjskem vajeni. Pristrčno bi pa nas veselilo, ako bi nesrečno izbirljivi gospodje bolje »shvačali« veliko ujedinjenje, veliko bodočnost in še večje naloge, katere še pridejo na vrsto, že pri začetku in v malih rečeh; le tako smemo pričakovati od njih velikih posrečenih dobrih dejanj. — Nam na ljubo ni treba sedaj premenjavati živali, naj bo dvokljuni ali enokljuni orol ali kavka; prejšnji orol nas ni mogel požreti in ta nas tudi ne bo, saj je videti bolj domač in krotak. Za zabavo naj nam bo dovoljeno priobčiti, da je bil socialni demokrat tisti nerodnej, kateri je leto pred majniško deklaracijo zamislil brezdomno srečnejši grb za državo, o kateri je takrat mogel le še nejasno sanjati: Trožarna zvezda, sredi rje brst, iz brsta poganja troje lipovih listov, po sredi rednjega lista navzdol cvetno steblo, na koncu stebila troje cvetov: srednji cvet, krajna dva napol razcvetela, vsak cvet ima po 3 lističe, 3 prašnike in en pestič. V vsakem zvezdnem roglu pa državne začetnice SHS. — Brez dvoma bi to bolje simboliziralo ujedinjenje troimenskega naroda v enem brstu in cvetu, spominjajoč na en izvor in skupno delovanje in, (kar je najpotrebnejše), — na slogo.

O shodu v Radovljici. Tukaj se je vršil v nedeljo, dne 26. t. m. shod v dvorani restavracije Kunstelj. Obisk je bil izvanredno dober, tako da se zborovanja nasprotnih strank morajo direktno skriti pred shodom socialno-demokratske stranke. Posebno mnogo je bilo kmečkega ljudstva iz oolice, no tudi obrtniki, delavci in malo uradništvo, so se odzvali vabilu v naravnost sijajnem številu. Pred shodom je bil sestanek glede konsumnega društva, kjer je sodrug Anton Kristan poljudno razložil pomen konsumne organizacije. Pristop je mogoč vsakemu brez ozira na pripadnost k tej ali oni stranki. Konsumenti si prihranijo ves oni dobiček, ki bi ga drugače vtaknili v žep nikdar denarja siti trgovci in prekupčevalci. Sedaj se ne dobi sicer na trgu mnogo stvari, ali kar je mogoče, to bo konsumna organizacija gotovo preskrbela svojim članom. Na shodu je najprvo poročal sodrug dr. M. Korum. Razvil je socialno-politični program stranke. Dokazal je, da imata mali kmet in delavec iste gospodarske interese, oba izkoriščana od bogatih slojev. Edina stranka, kamor spadata, je socialno-demokratska stranka. Tudi obrtnik in mali uradnik bosta edinole v tej stranki dosegla zboljšanje svojega položaja v gospodarskem in političnem oziru. Ali naj pomagajo vsem tem ljudem stranke, v katerih gospodarijo vojni dobičkarji à la Der-nič!! Poverjenik Anton Kristan je povdarjal, da je bila socialno-demokratska stranka edina, ki se je borila proti militarizmu. Treba pa je bilo dolgotrajne vojne, da je prišlo ljudstvo do prepričanja, kako prav imajo socialisti. Mi smo republikanci in to ne po načinu klerikalcev, ki se samo boje pravoslavni Karagjorgjevičev. Mi smo prepričanja, da more ljudska volja in svoboda dobiti pravi izraz šele v republikanski državi. Slikal je zmagovalni pohod socializma v Evropi, ko so danes v Nemčiji socialisti dobili 14 milijonov glasov. Vse staro se ruši, padla je 600letna habsburška dinastija. Jugoslovanska socialno-demokratska stranka pridobiva vsaki dan novih sil, dokler ne nastopi čas, ko bo odločilno posegla v narodno usodo. Govornik poziva navzoče, da se organizirajo v politični organizaciji socialno-demokratske stranke in čitajo časopis »Naprej« in socialistične brošure. Obema govornikoma je navzoče ljudstvo burno pritrdjevalo in s tem dokazalo, da tudi v našem okraju zreje vedno bolj in bolj misel socializma, misel osvobođenja izkoriščanih in trpinov. Govornik jugoslovanske demokratske (bivše liberalne) stranke, g. dr. Triller, je naletel s svojimi izvajanjem na odloče nospor zborovalcev. Ljudstvo že predobro pozna to gospodo in zato jim ginejo vsaki dan bolj tla pod nogami. Sijajno mu je odgovarjal sodrug Kristan in zaključil pri splošnem navdušenju ta res lepo uspeli shod.

Štore pri Celju. Zelena Stajerska se dramu in giblje, da je veselje, če opazuje človek od blizu to vrvenje in vnemo sodrugov za delo. Če bo šlo tako naprej, bomo kmalu lahko rekli: Stajerska ni več zelena, ampak — rdeča! Nič ne pretiravamo, če rečemo, da takega shoda, kakor je bil v nedeljo popoldan, v Štoreh še nismo imeli. Obširni prostori re-

stavracije nasproti kolodvoru so bili natlačeno polni delavcev, starih in mladih, moških in ženskih; pa tudi tovarniške uradnike in mojstre smo opazili med poslušalci. Ker smo opazili so dr. Kocmurja, da je na shodu več nanovo organiziranih tovarišev, strnil je vse točke dnevnega reda v eno samo, in govoril poglavitno o nalogah organizacije ter dolžnostih članov do nje. Govornik je tako temeljito in vsestransko razložil potrebo organizacije za delavstvo, da sedaj pač nihče ne more reči, da so mu smotri organizacije neznani. Obilo zanimanja je vzbudil ognjeviti poziv mladega sodruga-vojaka Brezovška na zvestobo rdeči zastavi socializma. Sodr. Uranič se je kljub svoji visoki starosti izkazal kot izboren govornik, ki ga prosimo, da nam priskoči še večkrat na pomoč s svojim temeljitim znanjem. Poziv so dr. Dražila iz Ljubljane na pristop v konsumno organizacijo ne bo ostal brez uspeha, za to mu jamčimo. Končno se je so dr. Kocmur zahvalil z ginjaivimi besedami starima borcem ss. Poteschu in Uraniču, ki sta osivela v boju za pravično delavsko stvar, in sedaj lahko mirno gledata, kako ima mladež vse polne roke dela, da nadaljuje od njiu pred več kot tridesetimi leti započeto stvar. Bodi Vama, moža-poštenjaka, ki nista imela nič preveč veselih ur v svojem življenju, tudi na tem mestu izrečena najsrčnejša hvala za Vajin dolgoletni trud in požrtvovalnost!

Kranj. V nedeljo 26. t. m. dopoldne se je vršil tu pri nas javen shod. Na shodu je poročal so dr. Mihavec, ki je razlagal pomen strokovnih in političnih organizacij. Tudi pri nas izginja mrtvilo med delavstvom, tudi naše delavstvo se je pričelo zanimati posebno še za strokovno organizacijo.

Tržič. V nedeljo dne 26. t. m. se je vršil pri nas javen ljudski shod, ki je bil izredno dobro obiskan. Poročevalec so dr. Mihavec je govoril o vzrokih vojne in njenih posledicah. Navajal je, da so glavni vzroki vojne mednarodna kapitalistična anarhija, ki je vzrastla vsled brezbriznosti delavskega ljudstva do vrhunca. Da pa preprečimo vbodoče slično klanje med narodi, treba nam popolniti delavske organizacije, ki so edine zmogljive ugonobiti kapitalistični furor, da se ne pojavi zopet v taki obliki, kakor je bil v tej svetovni vojni. Govornik je žel burno pritrdjevanje za njegovo izvajanje.

Celje. Odkar se je izvrševalni odbor začel nekoliko bolj zanimati za nas, naša stvar bolj napreduje. To se najbolj opaža na shodih, ki drug drugega prekašajo. Nedeljski shod, na katerem so poročali pod predstvom s. Sterna sodrugi Kocmur, Murko, Kolar, Brezovšek in drugi, je bil nad vse impozanten. To pot smo presenetili Ljubljančane z lastno godbo, ki je intonirala začetkom shoda »internacionalo«. V največje zadoščenje nam je, da poseča naše prireditve vedno več žensk, med njimi zlasti mnogo mladenk. Posebno globok vtis so napravile besede so dr. Kocmurja o oderuštvi z živili, nedemokratski sestavi porotnih sodišč in političnemu krščanstvu, ki je doživelo v tej vojni še večji polom, nego stara Avstrija. Shod je bil tako zanimivo poučen, da smo vztrajali do 10. ure zvečer in smo se razšli šele, ko so se morali govorniki odpeljati z vlakom. Od zadnjega shoda sem je napredovala naša kovinarska organizacija za okroglo 150 članov. Pa še vedno pristopajo novi. Zbiramo tudi za zastavo in upamo, da bomo 1. maja lahko pokazali, da sta Celje in njegova okolica popolnoma rdeča.

Ptuj. Četudi smo prejeli poročilo iz Ljubljane še-le v petek zvečer, je bil vendar shod naslednji dan prav dobro obiskan. Brez vsakršne agitacije, ker je zanjo nedostajalo časa, so delavci vseh strok, posebno železničarji, dvorano restavracije pri »Belem križu« napolnili skoro do zadnjega kotička. Poročal je so dr. Kocmur iz Ljubljane o potrebi in nalogah strokovne in politične organizacije. Govorilo je tudi več domačih sodrugov, ki so vsi obljubili krepko sodelovanje, da se organizacija v ptujem okraju kar najbolj razvije in utrdi. Železničarji so se pritoževali, da se posebno nakladalcem kratki osemurni delavnik; tudi je neumesno, da se zahteva posebna kolektivna od 3 K za vozne legitimacije železničarjev, ki imajo svoje družine zunaj države SHS, n. pr. v Gradcu. Usnjurji so obljubili korporativen pristop k strokovni organizaciji, čim dobe iz Ljubljane potrebne tiskovine in navodila. Žele,

da se zanje priredi poseben shod. Skratka: zborovanje je v vsakem oziru dobro uspelo. Po shodu se je izvolil krajevni odbor, ki bo takoj pričel z delom za organizacijo in strankin tisk. Začasni naslov glavnega zaupnika za Ptuj in okolico je: Jože Rožar, komisar, Okrajna bolniška blagajna, Ptuj. Sodrugi v Ptuj in okolici! Na delo, da nas čas ne bo našel nepripravljenih!

Dnevne vesti.

— **Gospodarska komisija** za stvarno demobilizacijo se je ustanovila po naredbi celokupne vlade z dne 29. januarja t. l.

— **O dogodkih v Mariboru** se je razpravljalo v večrajšnji seji vlade. Predsednik je na interpelacijo sodruga Ant. Kristana obljubil, da v prihodnji seji prinese natančno uradno poročilo o vsem, kar se je zgodilo v Mariboru v poslednjih dneh.

— **Vojni dobičkarji** so se začeli v »Slovenskem Narodu« in v »Jugoslaviji« — opravičevati proti članku »Vojni dobičkarji« v »Napreju« s tem, da napadajo našega sodruga Antona Kristana, češ, da je premožen itd. Mi našega sodruga Antona Kristana prav dobro poznamo; vemo za njegovo premoženje in za vse njegovo delovanje, saj je bil ves čas vojne neločljivo združen s stranko. Napadi nanj zato ne bodo dosegli svojega namena, namreč da bi naš list ne bičal vojnih dobičkarjev po njih zaslugi. Toliko na znanje.

— **Umrl** je danes jutraj sodrug Franc Klopčar, delovodja Kolinske tovarne, star 44 let, za proletarsko boleznijo, stanujoč v Tomačevem. Zapušča ženo in šest otrok v starosti 2 mesecev do 20 let. Bil je zvest pristav naše stranke.

— **Uradni list št. 43.** je izšla dne 28. t. m.

— **Občt pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani** nas naproša za priobčenje naslednjega naznanila. Za skorajšnji začetek poslovanja tega zavoda so dela in predpriprave v polnem teku. Začasno posluje zavod skupno z Delavsko zavarovalnico zoper nezgode v Ljubljani, Turjaški trg št. 4, I. nadstr. Redno poslovanje bo omogočeno začetkom meseca marca. Do tedaj bodo dotiskane tudi vse potrebne tiskovine za prijavo nameščencev itd. Vplačevanje premij se naj ne vrši med tem časom in zavod pozivlja vse službodajnike, da naj shranijo ta denar dokler se jih ne bo pozvalo na redno vplačilo. Nujne zadeve se rešujejo proti.

— **Delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani** nas naproša za priobčenje naslednjega naznanila. Za skorajšnji začetek poslovanja tega zavoda so dela in predpriprave v polnem teku. Začasno posluje zavod skupno z Občim pokojninskim zavodom za nameščence v Ljubljani, Turjaški trg št. 4, I. nadstr. Redno poslovanje bo omogočeno začetkom meseca marca. Do tedaj bodo nastisnjene tudi vse potrebne tiskovine itd. Vplačevanje prispevkov se naj ne vrši med tem časom in zavod pozivlja vse podjetnike, da naj shranijo ta denar, dokler ne bodo pozvani na redno vplačevanje prispevkov. Nujne zadeve rešuje zavod sproti.

— **Opozorilo.** Poverjeništvo za promet je s 25. januarjem izročilo vse posle, ki se tičejo poštne uprave na slovenskem ozemlju, v roke ministrstva za pošto v Beogradu. Odslej ni tukajšnje poverjeništvo v nobenem nadrejenem službenem razmerju do poštne uprave. Občinstvo se opozarja, da se v vseh poštinih zadevah obrača na poštno in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani, Lingarjeva ulica. V železniških stvareh opravlja poverjeništvo za promet svoje dosedanje posle po naročilu ministra za železnice g. Vulovića, toliko časa dokler se ne izvrše vse organizacijske priprave za centralizacijo.

— **Predsednik deželne vlade za Slovenijo gospod dr. Janko Brejc** sprejema stranke do preklica samo v torek, četrtek in soboto od 11. do 1. ure.

— **Poverjeništvo za javna dela** je določilo sporazumno s poveljstvom 2. vojnega okrožja SHS izpraševalno komisijo za šoferje: Tozadevne prošnje, kolkovane z 2 K in opremljene z nravnostnim spričevalom je doposlati avtomobilnemu referentu (poveljstvo avtomobilne čete) Ljubljana, Hotel Ilirija in priložiti 10 K preizkuševalne takse. Skušnji se sme podvreči vsaki, ki je vsaj 18 let star in ni bil sodnijsko radi tatvine, goljufije ali sploh radi katerega zločina kaznovan. Pripomni se, da bode smel v bodočnosti voziti le ta z avtomobilom (motociklom) kdor bode dobil tozadevno spričevalo, če ga nima že od bivše c. kr. oblasti izstavljeno. Legitimacije bivšega c. a. k. poveljstva avtomobilne čete na Dunaju niso za vođenje civilnih avtomobilov veljavne. K preizkušnji s tovornim avtomobilom se isti dostavi od avtomobilne čete. Za eventuelno poškodbo med skušnjo jamči izprašavec. Za preizkušnjo v vožnji z osebnim avtomobilom ali motociklom mora prošilec sam voz (motocikl) do-

staviti. Izdano izpričevalo velja za vožnje z vsemi vrstami avtomobilov oz. motociklov.

— **Tedeški izkaz o prenosnih boleznih na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani** od dne 12. do 18. prosinca 1919. Skriatica, Krški okraj: občina Cerkije (1 oseba obolela). Ljubljana mesto (1 oseba obolela). Diferja, Ljubljana mesto (1 oseba obolela). Ljubljanski okraj, občina Vnanja gorica (1 oseba obolela). Ljubljanski okraj, Vrhnik (3 osebe obtele). Tlus, Celjski okraj: občina Petrovice (1 oseba obolela, 1 umrla). Radovljski okraj: občina Kamnagorica (1 oseba obolela, 1 umrla). Griža, Brežski okraj: občina Blanca (1 oseba obolela) v bolnici v Brežicah. Brežski okraj: občina Pilštanj (1 oseba obolela). Keze, Ptujski okraj: občina Spodnje Sečevo (1 oseba obolela). Ptuj mesto (2 osebi oboleli).

— **Gospod Ivan Robežnik z Viča** se je v ljubljanskih »demokratičnih« listih zakadil v mojo osebo, ker je bil v »Napreju« označen kot vojni dobičkar. Mož pripoveduje, da je sromak, da nič nima in da ni imel v vojni sploh priložnosti, da bi postal — vojni dobičkar. Pri tem seve napada mojo osebo, češ, kaj vse imam. Razumem gosp. Robežnika, ker vem, da je ob polomu »Glavne« oddal svojo firmo gospej Uršuli Robežnik, ki je njegova soproga, in pod firmo U. Robežnik se izvršujejo od poloma »Glavne« naprej vsi trgovski posli gosp. Ivana Robežnika. Zategadelj ne bom vprašal g. I. Robežnika, na katero ime so vknjižene vse one hiše in posestva, ki jih je kupil za rodbino Robežnik, vprašam ga le, če pozna isto hišo na Viču, kjer je govorila gospodinja otrokom: »Otroci, le molite, da bo vojska še dolgo trajala — sedaj se dota nabira«. Če jo pozna, potem ve moje mnenje in moj odgovor na vse, kar si je od mene želel. — Ant. Kristan.

— **Cankarjev večer na Vrhnikih** priredijo v rojstnem kraju našega velikega Cankarja v soboto, dne 1. svečana t. l. v dvorani vrhnškega »Društvenega doma« literarno-recitatorni večer njegovi prijatelji in čestilci: pesnik Oton Zupančič, dr. Pavel Grošelj, dr. Ivan Lah in dr. Jos. C. Oblak, ki bo predaval o »Cankarju-Popotniku, prijatelju prirode in vernem slikarju vrhnške okolice«. Za ta večer vlada na Vrhnikih in v okolici splošno zanimanje.

— **Priglaševanje stanovanj.** Samo ona stanovanja je treba priglasiti, ako je število sob večje, kot število oseb (odraslih rodbinskih udov), ali če ima najemnik več kot 4 stanovanjske prostore, brez ozira na število oseb in to pisмено mestnemu ekspeditu (Mestni trg št. 27, III. nadstropje.)

— **Razglas.** Ker nekateri cestni okrajni odbori s dosedaj zakonito dopustno cestno okrajno doklado do 30% na vse neposredne davke ne morejo več shajati, je Narodna vlada SHS v Ljubljani z odlokom z dne 17. januarja t. l. št. 686 privolila, da smejo pobirati v tekočem letu tudi višjo, nego 30%no doklado. Gorenji edleki Narodne vlade se daje tem potom v splošno vednost.

— **Koliko banknot je v Jugoslaviji?** V finančnih krogih so mnenja, da je na ozemlju Jugoslavije čez 5 milijard avstr. banknot v prometu.

— **Slovenskim zdravnikom.** Kraljevi minister za narodno zdravstvo v Belgradu je predsedniku deželne vlade za Slovenijo sporočil nasloveni poziv: V oblasti Srbije je potrebno veliko število honorarnih sreških (kotarskih, okrajnih) zdravnikov, ki bi morali službo nastopiti takoj. V to svrhu pozivlja ministrstvo za narodno zdravje vse zdravnike, ki so voljni sprejeti tako službo, naj se nemudoma osebno prijavijo ministrstvu za narodno zdravje v Belgradu, kjer se jim odkaže službeno mesto v posamnih srezih (koarjih, okrajih) v Srbiji. Mesečni honorar znaša 600 dinarov. Vrnejo se jim potni troški in se jim przna šest dinarov potovalnih dijet na dan.

— **Vojni kruh** v Ljubljani je zadnje čase pod vsako kritiko. Ne samo, da je vsled slabega kvasa skoro neužit, nahajajo se večkrat v njem stvari, ki se človeku naravpogabijo. Prijatelj našega lista nam je prinesel komad kruha, v katerem se nahaja tudi ščurkova pečenka. Mišji odpadki so neredka stvar. Če že res ni mogoče peči kruha iz kake užitne moke, naj bi bilo vsaj to, kar se nam nudi, brez takih gabnih primesi.

— **Spis, dnevnik, operativni akt bivše soške armade.** Za mirovno konferenco so velike važnosti operativni akti bivše soške armade ter spisi in dnevnik posameznikov, ki so se udeleževali poslednjih bojev. Prosi se, da se pošljejo akti ter dnevnik in spisi, slednji če mogoče s skico II. vojnemu okrožju v Ljubljani. Za važne akte se bo izpila ragra, in se isti na zahtevo vrnejo. — Po veljstvo II. vojnega okrožja.

— **Žrtev nemške divljanja.** Truplo rezervnega poročnika Hugona Widmayerja, ki ga je v Spodnjem Dravogradu zavrtno umoril neki nemški kmet, se najbrže že tekom jutrišnjega dopoldne prepelje v Ljubljano, da ga polože na mrtvaški oder. Ker je mladi mož svoje življenje končal v službi domovine, katero je branil kot poveljnik neke topniške baterije, mu je predsedništvo Deželne vlade za Slovenijo priznalo vojaški pogreb na državne stroške. Kdaj se pogreb izvrši, se bo pravočasno sporočilo. Vsekakor ga k večnemu počitku k Sv. Križu v Ljubljani polože šele v petek, dne 31. t. m. Pričako-

vati je, na to žrtev nemške podivjanosti na poslednjem potu spremi vse narodno občinstvo in izkaže dolžno zalivalo junakom, ki stoje na naši severni meji, da jo branijo pred nemškim imperialističnim pohlepom. Rojen je Hugon Widmayer v Ljubljani ter je kot tehnik početkom vojne moral v vojake in je služboval na raznih frontah. V poročniku je bil povišan šele zadnji čas, ker mu je avstrijska vojaška oblast kot zavednemu Slovincu delala težave, kjer je mogla. Ob početku naših bojev na severni meji je takoj prostovoljno odšel na bojišče s prvo slovensko baterijo. Bodi njegovemu spominu izkazana primerna čast! — Pogreb se bo vršil definitivno, kakor se nam poroča, v petek, dne 31. t. m. ob 3. popoldne od Sv. Krištofa k Sv. Križu.

— **Ukrepi generala Maistra v Mariboru.** General Maister je izdal 27. t. m. prebivalstvu oklic, kjer odreja, da se zapirajo vse gostilne in kavarne ob 8. uri zvečer in prepoveduje točenje alkoholnih pijač. Gledališča in kinematografi ostanejo do nadaljnjega zaprta. Ob šestih zvečer morajo biti vsa hišna vrata zaprta in ob osmih ne sme nobena civilna oseba na cesto brez posebne legitimacije. Zdaj vlada v Mariboru popoln mir. Pogreb žrtev se vrši 29. t. m. popoldne; železničarji se baje korporativno udeležijo pogreba.

— **Slepar v častniški obleki.** Pred nekoliko dnevi je v Laški trg s Hrvaškega prišel nek bataljon. Naslednji dan se je istotam pojavil srbski nadporočnik in iskal stika z vojaštvom. Kinelu pa se je pokazalo, da sploh ni nikak srbski častnik, marveč slepar, ki se je v srbsko uniformo odel samo zato, da bi mogel laže občevati z jugoslovanskim vojaštvom ter ščuvati k nepokorščini. Ko so naši vojaki spoznali, kako in kaj, so ga prijeli in ga dali odvesti v Celje v zapor. Sleparyu pa se je posrečilo pobegniti. Pozivljamo občinstvo, da naj pomaga vojaškim in varnostnim oblastem pri zajetju zločestnikov, ki jih naši narod in državni sovragi v velikem številu pošiljajo med nas, da li med nami povzročali nered in oslabili našo moč. Treba je, da smo napram tujcem nad vse oprezni in kar najbolj nezaupni vse dotlej, ko mine doba, v kateri naši neprijatelji napejajo vse svoje sile, da nas oškodujejo, kjerkoli in kakorkoli.

— **Ustanovila se je na Spodnje Štajerskem »Prometna pisarna za inserate in reklamo«** v Mariboru, Urbanska ulica št. 19.

Rdeči teden

mora po vseh krajih Slovenije, zlasti pa tam, kjer so delavci in pošteno napredno misleči prebivalci prinesli prav mnogo novih naročnikov.

Zavedajmo se, da nas najhujši politični in morda tudi gospodarski boji še čakajo. Pojavlja se reakcija, ki ji bomo kos le tedaj, če bomo močni, prav močni!

Vse politične organizacije opozarjamo, da prijavljajo javne shode pri pristojnih okrajnih glavarstvih, mešnih magistratih ali policijskih ravnatelstvih, tako, da je prijava 24 ur poprej na glavarstvu, kakor se shod vrši. Prijavo so koleka proste. Politične oblasti nimajo pravice, da bi shode prepovedale.

Shodi.

Ljubljana: Ženski shod v »Mestnem domu«, velika dvorana, nedelja, dne 2. februarja ob 3. uri popoldne. Poročajo so dr. Al. Štebi, dr. Korun, dr. Lemež in inž. Štebi.

Podružnica Šiška krajevne politične organizacije Ljubljana. Odborova seja Šišenske podružnice se vrši vsak četrtek v pisarni konzumnega društva ob 7. uri zvečer. Obenem se pozivljajo vsi člani podružnic, da plačujejo svojo članarino pri blagajniku konzumnega društva sodrugu Jurčiču, kjer dobijo tudi članske legitimacije.

Vodmat-Zelena jama. Soboto, dne 1. februarja ob 7. uri zvečer v gostilni »pri Sušniku«. Poroča sodrug Uratnik.

Vič-Glince: Nedeljo, dne 2. februarja ob 5. uri popoldne v gostilni »Amerika«. Poroča sodrug inž. Štebi. Shod v Šiški. Naznanjeni shod »pri Šternu« se ne vrši v nedeljo nego v soboto, dne 1. februarja ob 7. uri zvečer.

Mostje. Nedeljo, dne 2. februarja popoldne ob 5. uri v gostilni »pri Terčku«. Poročata sodruga Kopač in Čelošnik.

Škofja Loka. Jugoslovanska krajevna socialna demokracija priredi javni politični shod dne 3. svečana popoldne ob 3. uri v prostorih gospe Marije Kalan »pri Novem svetu« v Škofji Loki. Vabi se na polno udeležbo. Odbor.

Rogaška Slatina: V nedeljo, dne 2. februarja. Poroča sodrug Rožar. Ura in čas se določi.

Cirkovci: V nedeljo, dne 2. februarja ob 8. dopoldne. Poroča sodrug Erjavec.

Ljake, gostilna Sol, v nedeljo, dne 2. februarja ob 2. popoldne. Poroča sodrug Erjavec.

Odborniki železničarske organizacije. V petek, dne 31. t. m. ob 7. uri zvečer se vrši seja centralnega odbora splošne železničarske organizacije za Jugoslavijo. Tajništvo.

Hrastnik. V soboto ob pol 8. zvečer se bo vršilo v dvorani »Delavskega doma« predavanje o predmeti: Naloga slovenskega proletariata v jugoslovanski državi. Predava so dr. Petejan iz Ljubljane.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes, v četrtek zvečer ob pol 8. Nervé »Maselle Nitouche« za »B« abonement. — V petek, dne 31. t. m. ob pol 8. zvečer: Ivan Cankar: »Jakob Ruda« za »C« abonement. — V soboto, dne 1. februarja ob pol 8. zvečer: Čajkovskij: »Jevgenij Onegin« za »A« abonement. — V nedeljo, dne 2. februarja popoldne ob pol 3. »Kornevillski zvonovi« izven abonementa. — Zvečer ob pol 8. »Smrt majke Jugovičev« izven abonementa.

Mazelle Nitouche. Iz kakšnega vzroka se je slovensko narodno gledališče odločilo za vpriporitev naslovljenega dela, bi bilo težko dognati. Import tujestranskih umetnin ima svoj pomen kvečjem, če morejo predstavljati tako stopnjo umetniškega, kakorsne še morda ni mogoče doseči zaenkrat. O novouprizorjenem delu tega nikakor ni mogoče trditi, ker je samo na sebi od umetniškega dovolj oddaljena, da duhu ne more nuditi nadpovprečenega. Niti glasbeno niti igrakazno. Onih par glasbenih načrtkov, ki zadane na uho lepote željnemu poslušalcu, teh pač ni mogoče tako visoko povzdigniti, da bi delo slovenskega komponista. Potem bi uprizoritev imela svoj pomen, če bi tudi delo samo na sebi ne bilo boljše. Z impartom takih del pa ni doseženo prav nič, niti nam ne morejo posredovati tujerodne kulture. Da bi bilo na delu vsaj nekaj, četudi le tehničnega, če nič drugega, da bi že bilo igrilstvo razvito do virtuoznosti, da bi človeka vsaj zavzelo, če bi že umetniško ne bilo dobro. Ali vsega tega ni. Pevsko se dobra moč le težko izkaže; niti prave prilike. Svoj glas le lahko pokaže, proizvajanje tona da v dopadajenju nad glasečo se glasbo slutiti, kako bi glas vzbledel ob lepi glasbi. Ali take operete niso toliko zato, da se poje, ali da se dob o poje, tjavendan so, kakor vesela kvanta. Igrali so jo v raslovni vlogi z gde. Skalsko, ki je za tako vrsto petja kakor nalašč. Gospod Kovač je v »Zvonovih kornevillskih« vsaj lahko pel, tu pa tega ni mogel. Opereta je, ne le Slovence, ampak vsemu slavarskemu duhu tuja, kakor se tudi naši italijanski sosedi dosedaj še niso zmislili nato, da bi jo gojili. Pod pokroviteljstvom sedanje operne intendantice pa smo Slovenci bogato obdarjeni s takšne sorte blagom in hoče sedaj prednjačiti v hramu, ki bi za vsakega Slovenca moral biti svetišče najvišje lepote. mk.

Zadnje vesti.

O dogodkih v Mariboru.

Predsednik Narodne vlade SHS v Ljubljani je v seji dne 29. januarja izrazil svoje obžalovanje nad tem, da so Nemci zlorabili bivanje ameriške misije v Mariboru za hujskanje proti državi oblasti in dejansko odpornost proti njej, vsled česar je prišlo do izgrediv in krvoprelitja. Uradne preiskave so v teku. Narodna vlada bo izrekla o dogodku končno sodbo, ko dospe podrobno uradno poročilo.

Priprave za otvoritev nemške narodne skupščine.

Nauen, 29. jan. (Lj. k. u. — Brežično.) Pred otvoritvijo narodne skupščine v Weimarju, ki bo dne 6. februarja, se bodo začele že 4. februarja priprave in seje frakcij. Socialno demokratična večinska frakcija bo imela ustanovno sejo v torek 4. februarja. Varstvo narodne skupščine v Weimarju so poverili berlinskemu prostovoljnemu polku Reinhardovemu. Dva bataljona se preselita že prihodnje dni v Weimar. Tam te čete ne bodo pridelili policijski upravi, marveč jo bodo dali vladni na razpolago. Vojaški sveti Velikega Berlina so se posvetovali v ponedeljek dne 27. t. m. Odredbo vojnega ministra glede nove uravnave poveljništva so kritizirali različno. Potem je imel narodni poverjenik višji polkovnik Noske pomemben govor, v katerem je dejal: »Odredba je le provizorij. Gotovo so vojaški sveti nositelji revolucije, toda velika množica našega naroda in tudi mnogo vojaških svetov si ni na jasnem o tem, da ustroj vojaških svetov, kakršen je bil osnovan prve dni revolucije, ne more ostati trajna ustanovitev. Vojaški sveti sicer ne bodo popolnoma izginili, vendar pa ne bodo smeli imeti politične moči še tedaj v rokah, ko bo narodna skupščina sestavila ustavopravno vlado.

Nemčija in zveza narodov.

Nauen, 29. jan. (Lj. k. u. — Brežično.) Vodja belgijskih socialistov Camille Ruysmans je izjavil v Bernu glede na mirovno vprašanje napram zastopnikom časopisja: Ne morem si misliti zveze narodov, kateri ne bi pripadala tudi Nemčija. Pogoji bi moral seveda biti ta, da ne zmaga v Nemčiji boljševizem in da nastanejo stabilne razmere. Samoobsebi umevno zastopam stališče, da mora Belgijo oškodovati Nemčija. Nezmiselne zahteve bodo postale sameobsebi nične. Saj postane zahteva, ki jo je baje stavil Lloyd George, da mora plačati

Nemčija 400 milijard, že zaradi tega nemogoča, ker premore Nemčija sedaj samo 300 milijard.

Italija za vsak slučaj pripravljena.

Ženeva, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Italijanski general Zedglio od italijanskega glavnega stana je izjavil poročevalcu lista »Messaggero«, da je Italija do sedaj mobilizirala 900.000 mož. S tem je Italija v prvi vrsti med zavezniki in ne misli dalje demobilizirati. Italija se je odločila, da udeležiti svoje zahteve siloma, ako bo treba. Italija mora biti na vsak način na vojno z Jugoslavijo pripravljena. Ko bo mir formalno podpisan, bo Italija prva, ki bo z veseljem začela popolno demobilizacijo.

Italijani se umaknejo z Brennerja?

Monakovo, 28. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Po sporočilu višjega italijanskega častnika je v kratkem računati s tem, da se Italijani umaknejo iz nemškega dela južne Tirolske. Italijani so na Brennerju uvedli strogo kontrolo potnih listov in prtljage. Na Brennerju jim zaplenjajo vsa živila.

Angleški načrt narodov.

London, 28. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Listi objavljajo angleški načrt za zveze narodov. Načrt določa za vse delegate manjši izvrševalni svet in trajno tajništvo. Nemčija bo za sedaj izključena, a ne za dolgo časa. Za uravnavo spornih vprašanj naj se ustanovi razsodišče, ki bo poslovalo do ustanovitve trajnega razsodišča za mednarodno uravnavo spornih vprašanj. V nastopnih primerih se bo uporabljala sila: 1. ako se namerava država vojskovati, ne da bi dovolila zveza narodov, razpravljati o sporu. 2. Če se podvrže ena izmed nasprotujočih si strank izreku razsodišča, druga pa odločitev sodišča ne pripozna. Skrbeti se mora za javnost poglob in za razveljavljanje gotovih pogodb, ki nasprotujejo načelom zveze narodov. Glede razorožitve menijo, da ne zadostuje odprava splošne vojaške dolžnosti. Nameravajo izreči načelo, da nima nobena država pravice, imeti tako močne oborožene sile, ki bi upravičila domnevo na morebitne napade.

Razno.

* **Reformirajte zakon!** V »Arbeiterzeitung« piše neka starejša ločena žena: »Vaš članek o reformi zakona mi je segal do srca. Svet ne pozna gorja, ki ga morajo pretrpeti take žene. Možila sem se kot mlada deklica. Po poldrugem letu zakona nisem mogla več prenašati slabega značaja svojega moža. Stara sem bilá tedaj šele 20 let in sem imela večkrat priliko možit se in postati srečna. Pa to ni bilo mogoče, trda zakonska in cerkvena postava tega ni pripuščala. Tako sem morala ostati s svojim sinom sama. Nič čudnega, da sem se dala pregovoriti in se vrnila k svojemu možu. Iz samega obupa sem stopila vdruge pod nevredni zakonski jarem. Bilo je vse zaman. Skupno življenje je bilo nemogoče, mož nepoboljšljiv. Imela sem sedaj že dva otroke pa nisem dobila za nju niti vinarja. Kdo popiše trpljenje ločene žene tekom dolgih let, dokler se je ne usmili starost? Vedno se je dotika sramotilno javno mnenje, in ako zaprosi službe, dobi največkrat za odgovor: »Ločenih ne sprejememo!« Bedaki so ljudje, ki tako govorijo. Toda drugače ne znajo. Svoja otroke sem morala oddati boljše situiranim ljudem, dasi se mi je lomilo srce. Kdo je trgjal moja otroke od mene, kdo me je ogoljufal za materinsko ljubezen? Cerkev je storila to in njena nazadnjaška zakonska postava! Danes sem že stara in se nikakor ne želim še enkrat možiti. Vendar me vzrodošajo Vaši članki o zakonski reformi. Prvič želim, da bi se iz notranjega pravičnostnega čuta popolnoma ločila od onega, ki mi je zagrenil življenje; drugič pa me veselijo, da si lahko preustvarijo nesrečne mlade žene odslej svojo izgubljeno srečo in da jim ne bo treba kakor meni trpeti do starosti. Zaklinjam socialne demokrate, da posvetijo vse svoje moči odrešitnemu delu teh žen. Tisti netolerantni ljudje pa, ki so doslej preprečevali pametno zakonsko postavo, so odgovorni tudi za moje v obupu in osamelosti prežito življenje. Da pa sem morala prepustiti svoja otroke drugim ljudem, preklinjam klerikalne podiralce družinske sreče.

* **Strahote monarhističnih vlad.** (Ludvig Börne, Pariz, 1832 iz: Pisma iz Pariza) ... Pri tem sem pomislil, kako kotrebno in koristno bi bilo, spregovoriti enkrat resno in dostojanstveno, vendar v jeziku, razumljivem otrokom in ženskam ter otroško-ženskim možem, o grozotah in abotnostih monarhističnih vlad. Neverjetno je, kako nesramno so razlagali knezi in njih malikovalci mrzlične fantazije in izbruhe francoske revolucije kot premišljena

zločinstva in predstavili ta zločinstva kot potrebo, kot nekaj vsaki republikli prirojenega! Neverjetno je, s kako oslovsko nerazodnostjo so sprejeli mnogi ljudje te neumne laži, kajti treba je le odpreti knjigo in se pomuditi eno uro pri svetovni zgodovini, da se spozna s sramežljivo rdečico, kako surovo so ljudi varali. Tri leta so trajale strahote francoske revolucije; te računajo. Da pa živi švicarska republika že petsto let, ne da bi si bila svesta krivda, in da ni stala ameriška republika niti krvi državljanske vojne, da so preživeli Rim, Atene, Sparta, italijanske republike v srednjem veku, mnoga prosta nemška mesta svoje večstoletno življenje srečno in slavno, o tem molče! Odkar je padel zadnji Rimljan, od Augusta do Dona Miguela, skozi devetnajst stoletij, je mučilo svet na tisoč kraljevskih rodbin — tega ne razumejo! In nasilstva francoske revolucije so zrušila le čutno srečo tistih, ki so trpinčili one; toda nasilstva monarhij so pokvarila pravost državljanov, so zatrla zvestobo, pravico, resnico, vero in ljubezen in nas niso le napravila nesrečna, marveč nas tudi tako raznačajila, da smo svojo nesrečo tudi zaslužili. Ob grobi bojnih žrtev revolucije smemo pač žalovati; bojne žrtve knezov ne zaslužijo niti ene sodbe. Zato sem sklenil: Moje prihodnje delo bo, zagovarjati republike in tožiti zločine monarhij. Za priče pokličem dvajset stoletij, štiri svetovni deli bodo pričali in petdeset milijonov trupel, mislim, bodo dovolj močna dokazila moč zločina. Videli bomo, kaj bodo odgovorili na to advokati in knezi.

* **Grad groze in smrti.** Plzenska »Nova Doba« prinaša opis Konopišta, znanega gradu pokojnega nadvojvode Frana Ferdinanda. V mirnem času ni smel nihče v ta grad. Vtisk je grozen. Vse, kar je bilo okoli nadvojvode in prestolonaslednika, kaže na umor in smrt. Povsod orožje, bodala, puške, havbice, topovi, bajoneti, sablje, mučeniško orodje, ki spominja na špansko inkvizicijo, potem neštete lovske trofeje itd. Slike na stenah predstavljajo bitke, vojake, moritve, srednjeveške knjige opisujejo mučeniško orodje itd. To dovolj kaže, kakega duševnega razpoloženja je bil tisti, časih tako bedasto hvalisani Fran Ferdinand.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 31. januarja od 8. do pol 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko. Kdor ne more sam h komisiji naj komu drugemu izroči svojo legitimacijo, ker se zamudnikom ne bodo izdajale karte na magistratu. Sicer bi bilo za stranke najbolje, če bi prišla za celo hišo le jedna stranka po izkaznico, ker bi se s tem strankam in komisijam prihranilo precej časa.

Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 31. t. m. in v soboto, dne 1. februarja v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: V petek, dne 31. t. m. popoldne od 3. do pol 4. štev. 1 do 200, od pol 4. do 4. štev. 201 do 400, od 4. do pol 5. štev. 401 do 600, od pol 5. do 5. štev. 601 do 800, od 5. do pol 6. štev. 801 do 1000. — V soboto, dne 1. februarja popoldne od 1. do pol 2. štev. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. štev. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. štev. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. štev. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. štev. 1801 do 2000, od pol 4. do 4. štev. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. štev. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. štev. 2401 do konca.

Raztopljen jedilni loj za V. okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala loj za V. okraj na rumena nakazila za mast v petek, dne 31. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 180, od 9. do 10. štev. 181 do 360, od 10. do 11. štev. 361 do 540, popoldne od 2. do 3. štev. 541 do 720, od 3. do 4. štev. 721 do 900, od 4. do 5. štev. 901 do konca. Vsaka stranka dobi po pol kilograma jedilnega loja, kilogram stane 12 kron.

Raztopljen jedilni loj za VI. okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala loj za VI. okraj na rumena nakazila za mast v soboto, dne 1. februarja pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 160, od 9. do 10. štev. 161 do 320, od 10. do 11. štev. 321 do 480, popoldne od 2. do 3. štev. 481 do 640, od 3. do 4. štev. 641 do 800, od 4. do 5. štev. 801 do konca. Vsaka stranka dobi po pol kilograma jedilnega loja, kilogram stane 12 kron.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnik rudar. Na dopisnici, ki ste nam jo poslali glede organizacije, niste navedli nobenega naslova. Ne vemo torej, kje se nahajate. Pišite še enkrat in navedite naslov.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Poslano.

Z ozirom na vedno ponavljajoče se napade po naših listih na tukajšnje trgovce, izjavlja gremij trgovcev v Ljubljani sledeče:

Gospodarski položaj naše prejšnje države, kakor deloma tudi sedanje Jugoslavije je podoben onemu oblegane trdnjave, v katero je vsak uvoz zaprt. Obstoječe zaloge so se vedno bolj krčile, dočim se je skupna moč našega denarja vsled ogromne produkcije papirnatih bankovcev dan na dan manjšala in dosegla danes že katastrofalen minimum. Našo stisko so znale nevtralne države popolnoma izkoristiti, tako da so tovarnarji za one male pošiljatve surovin morali plačevati ogromne cene, vrhutev v tuji valuti, katero tri- do štirikrat preplačali.

V drugi vrsti so draginje krivi po največ verizarji, tihotapci in prekupčevalci. Le-ti so nakopčili velik del razpoložljivega blaga v svojih skrivnih brlogih in ga s tem odtegnili poštenim in javni kontroli podvrženi legitimni trgovini.

Nekateri listi prinašajo zadnji čas poročila, da so na potu iz Amerike baje velike množine tekstilnega blaga v našo državo. Te vesti pa so brez vsake stvarne podlage in povzročajo samo nepotrebno beganje občinstva. To bomo tudi dokazali v kratkem potom časopisov. Navzlic temu, da v doglednem času še ni pričakovati nikakršnega dovoza blaga, so ljubljanski manufakturni trgovci že meseca decembra pr. l. sporočili svoj sklep, da so v očigled veliki bedi in pomanjkanja našega ljudstva, obstoječe cene, čeravno v svojo veliko škodo, pripravljali izdatno znižati. Ta sklep je odposlanstvo trgovcev izročilo 27. decembra pret. leta poverjeniku za trgovino in obrt, ki se je pa izrazil, da se nahaja sedaj v demisiji, ter da bo celo zadevo rešil njegov naslednik.

Kar pa je ostala cela zadeva še do danes nerešena, je z ozirom na nujnost zadeve načelnik sklical novo posvetovalje, na katerem se je dosegel sledeči

sklep:

Trgovci z manufakturnim, konfekcijskim in modnim blagom v Ljubljani sklenejo prostovoljno, čeravno z velikimi žrtvami, da znižajo cene za vse konsumno blago, ki je bilo nabavljeno do konca leta 1918. za eno tretjino dosedanjih prodajnih cen.

Ta sklep stopi takoj v veljavo.

Gremij trgovcev v Ljubljani,

29. januarja 1919.

Načelnik: J. Samec.

Čevlji tovarne = Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boks- in lak-usnja z usnjatimi poplati se dobe po dnevni cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi poplati po K 85— za moške, K 73— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Anončna

ekspedicija
v vse jugo-
slovanske
in ino-
zemske
časopise.

AL. MATELIČ
Ljubljana, Kongresni trg 3-1.

Brezplačna
sestava učinko-
vitih inseratov
v vseh evropskih
jezikih.

: pisarna :

Št. 1108.

Delavce

za napravo gramoza in snaženje cest išče mestna občina ljubljanska. Plača po dogovoru. — Oglasiti se je pri cestnem nadzorstvu na magistratu (glavni vhod, pritličje, desno).

Mestni magistrat ljubljanski

dne 18. januarja 1919.

Dražbeni razglas.

V ponedeljek dne 3. februarja 1919 in po potrebi naslednje dni ob 9. uri dopoldne se bo oddalo iz skladišča v kemični tovarni v Mostah pri Ljubljani na javni dražbi

več tisoč raznovrstnih sodov in kadi (malih in velikih iz mehkega in hrastovega lesa), dalje več sto dog, 1 vagon obročev, 4 garniture sodarskega orodja, 455 kg sodarske smole, kakor tudi 1 decimalno tehtnico in 2000 steklenic.

Izdražitelji morajo kupljeno blago tako plačati v gotovini in odstraniti na lastne stroške.

Dražbena komisija si pridržuje pravico, ponudbe pod izklicnimi cenami zavrniti kakor tudi spekulativne nakupe preprečiti.

K dražbi se vabijo zlasti direktni porabniki.

Nadaljna tozadevna pojasnila daje ravnatelj kemičnega poskuševališča v Ljubljani, inž. Jakob Turk.

V Ljubljani, dne 22. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec s. r

K št. 1158.

Razglas.

Deželna vlada SHS, oddelek za notranje zadeve, je dovolila glasom razpisa z dne 21. januarja 1919, št. 39.620 ex 1918, povišanje mestne doklade k državni užitnini in samostojne mestne naklade na žgane opojne tekočine, vsled česar se bodo od 1. februarja 1919 dalje pobirale pristojbine po sledeči užitninski tarifi:

Tar. post.	Vrsta blaga	Merilo	Znesek	
			K	v
1	Rum, likerji itd.	hl	30	—
2	Žganjevec (špirit)	"	30	—
3	Žganje	"	15	—
4	Vino	"	26	—
5	Vinski mošt	"	19	—
6	Sadni mošt	"	8	—
7	Medica	"	5	—
8	Pivo	"	5	—
9	Kis	"	3	—
10	Voli, biki, krave, teleta	glava	35	—
11	Teleta pod 1 letom	"	6	—
12	Ovce, ovni, koze	"	2	—
13	Jagnjeta, prašiči pod 5 kg	"	1	50
14	Prašiči od 5 do 19½ kg	"	4	40
15	Prašiči nad 19½ kg	"	8	70
16	Meso, klobase	100 kg	13	—
17	Purani, gosi, race, kopuni	glava	—	50
18	Kokoši, piščeta	par	—	20
19	Jeleni	glava	5	—
20	Divji prašiči	"	4	—
21	Srnce, divji kozli	"	1	60
22	Zajci	"	—	50
23	Razsekana divjačina	100 kg	9	—
24	Fazani, divji petelini	glava	—	60
25	Jerebice	"	—	30
26	Liske, kozice	"	—	20
27	Brinjevke, prepelice	ducat	—	60
28	Ribe, fine	100 kg	9	—
29	Ribe, navadne	"	3	50
30	Riž	"	9	—
31	Moka, kruhi	"	1	50
32	Žito	"	1	20
33	Oves	"	1	20
34	Seno, slama, otrobi	"	—	50
35	Zelenjava	"	1	—
36	Sadje, sveže	"	2	—
37	Sadje, suho ali konz.	"	3	60
38	Maslo	"	9	—
39	Loj	"	7	50
40	Svinjska mast, slanina	"	10	—
41	Milo	"	7	—
42	Sir	100 kom.	1	—
43	Jaica	100 kg	22	50
44	Vosek	"	7	50
45	Olje, laneno	"	7	50
46	Olje, laško itd.	"	—	50
47	Drva, trda	m³	—	30
48	Drva, mehka	"	—	40
49	Oglje	100 kg	—	20
50	Premog	"	—	20

Mestni magistrat ljubljanski

dne 30. januarja 1919.

Župan: Dr. Ivan Tavčar l. r.

Št. 1314.

Razglas.

Na podlagi naredbe celokupne Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 17. januarja 1919, št. 295, se odreja in razglašajo sledeče:

Občine: mesto ljubljansko, Moste, Vič in Zgornja Siska tvorijo enoten stanovanjski okoliš.

k) Kdor ima v tem stanovanjskem okolišu dvoje ali več stanovanj, mora vsa ta stanovanja naznaniti mestnemu magistratu ljubljanskemu tekom osmih dni po tem razglasenju. To naznanilo mora obsegati:

a) natančno označbo lege in obseg vsakega stanovanja in

b) pri vsakem stanovanju ime hišnega lastnika ali njegovega pooblaščenca.

2.) V istem stanovanjskem okolišu naznaniti je mestnemu magistratu ljubljanskemu v istem roku:

a) vsa stanovanja, ki stoje prazna ali služijo le za shrambo, ali so sicer opremljena kot stanovanja, pa v resnici ne stanuje nihče v njih;

b) vsa stanovanja, ki se resnično uporabljajo le nerazmerno kratek čas v letu;

c) vsa stanovanja, kjer je število sob večje kot število stanovalcev brez služabništva, ter neglede na število stanovalcev vsa stanovanja s štirimi in več sobami.

Naznanilo pod 2.) a) in b) mora podati hišni lastnik, naznanilo pod c) pa imetnik stanovanja.

Vsa ta naznanila so kolka prosta.

Kdor bi naznanil pod 1.) in 2.) ne podal pravočasno, je kazniv po mestnem magistratu ljubljanskem z globo do 5000 kron ali z zaplato do šestih tednov.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 27. januarja 1919.

Št. 846.

Razglas.

Jugoslovanska tovarna za milo v Spodnji Šiški

ima

večjo množino milnega blaga. To blago se bo oddajalo poslej franko tovarna po naslednjih cenah:

20 %	pralno milo v kos. po 100 g, kom. po	—40 K
30 "	" " " " " " " " " "	—60 K
30 "	" " " " " " " " " "	—120 K
38-40 "	toiletno " " " " " " " " " "	—250 K
66 "	nilo za britje " " " " " " " " " "	—250 K
10 "	milni prašek " " " " " " " " " "	—250 K

Pri naročbah istega milnega blaga v celih zabojih se dovoljuje znaten popust in se v tem slučaju oddajajo milni izdelki franko tovarna po naslednjih cenah:

20 %	pralno milo v kos. po 100 g, kom. po	—30 K
30 "	" " " " " " " " " "	—45 K
30 "	" " " " " " " " " "	—90 K
38-40 "	toiletno " " " " " " " " " "	—180 K
66 "	nilo za britje " " " " " " " " " "	—140 K
10 "	milni prašek " " " " " " " " " "	—250 K

Blago se mora plačati naprej, ker se razpošilja sicer le proti povzetju.

Naročila je nasloviti na Jugoslovansko tovarno za milo v Spodnji Šiški.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec, l. r.

Ako rabite vrtna ali poljska semena pišite po cenovnik. Trgovina s semeni SEVER & Co., Ljubljana.

Agitirajte za socialno demokratično časopisje!

Slovenski topniški častniki naznanjajo tužno vest, da je bil dne 27. januarja 1919 na poti v svojo postojanko na Koroškem zavrtno umorjen gospod

Hugon Widmayer,

SHS. poročnik v rez. topniškega poveljništva mariborskega.

Truplo rajnega se prepelje dne 29. januarja 1919 v Ljubljano. Dan in ura pogreba se pravočasno naznanita.

Junak je padel za svobodo svoje domovine, borec se kot poveljnik prve slovenske baterije.

Slava njegovemu spominu!

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1½ milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.